

hurá, 2|2017 muzeum!

Osudy 50. let –
Proces se „Zelenou
internacionálou“

2

Hromadný hrob
U hvězdárny
v Jičíně

4

Osobnost
František Rous,
výrobce pian

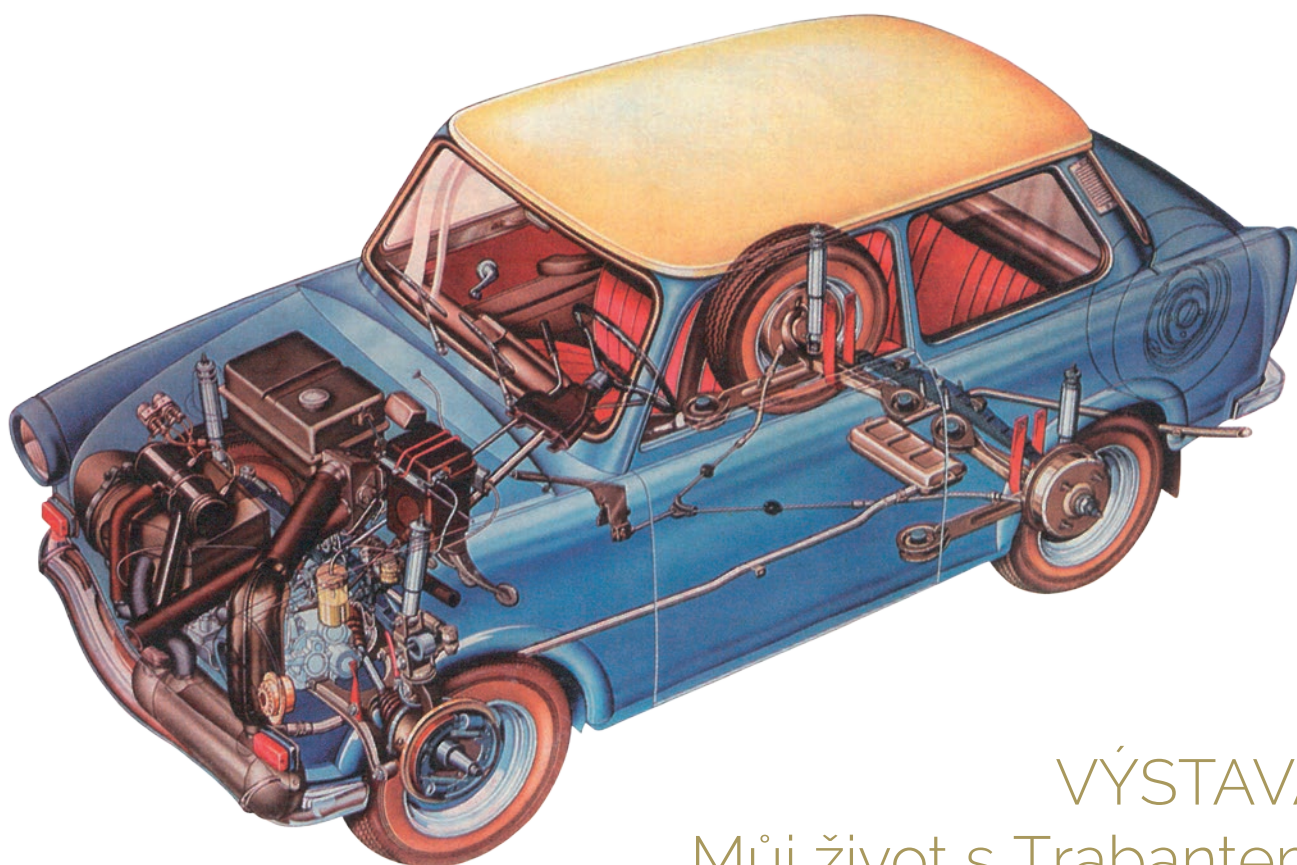
5

Stalo se
před 100 lety
jaro 1917

6

K historii
jičínských
nevěstinců

7

VÝSTAVA Můj život s Trabantem

Značka automobilů Trabant je pravděpodobně nejnámější značkou automobilových veteránů v naší republice. Přestože se v ryzím slova smyslu jedná o vozidlo, kterému můžeme opravdu nálepku „veterán“ přidělit, je mnoho lidí, kteří si toto ještě nepřipouštějí.

Není divu – Trabantem se dá v dnešní době objet stále ještě zeměkouli, automobily vidíme stále na našich ulicích, známé spoustu tuningových úprav vozidel Trabant z nejrůznějších „trabi“ srazů, které se konají pravidelně v celé naší republice.

Prostě, automobil Trabant je stále velice živým fenoménem.

Jičínské muzeum se pro hlavní turistickou sezónu tohoto roku rozhodlo pokračovat v tradici mapování našich nedávných dějin a připravuje společně s „trabantisty“ z Českého ráje výstavu, která by měla představit tuto fenomenální značku veřejnosti.

Proč se Trabant jmenuje právě tak? Víte, jaká existuje souvislost mezi značkou Trabant a značkou Audi? Víte, že ještě v roce 2001

byl v Česku Trabant po Škodovkách stále nejrozšířenější značkou? Víte, který hollywoodský herec si zamiloval tuto značku?

I to jsou otázky, na které byste měli najít odpovědi na připravované výstavě. Výstava Život s Trabantem bude zahájena v sobotu 6. května od 16 hodin a její vernisáž je součástí tradičního srazu trabantistů v Jinolicích.

Výstavu můžete navštívit od 5. 5. 2017 do 17. 9. 2017 v zámecké galerii.

VÝSTAVA Osudy 50. let – Proces se „Zelenou internacionálou“

Jičínské muzeum připravilo na konec dubna 2017 výstavu týkající se problematiky 50. let 20. století. Po delší odmlce se tak vrací téma historie po roce 1948. Výstava s názvem *Osudy 50. let – Proces se „Zelenou internacionálou“* přiblíží mašinérii politických procesů, ve které uvázla i řada osobností z Jičínska.

Masová nezákonnost patřila nejen k jevům, které nejvýrazněji charakterizovaly zakladatelské období režimu let 1948-1953, ale byla i jeho podmínkou, předpokladem zrodu a formování nového systému, přechodem od demokracie k diktatuře.

Zvláštní motiv, politickou koncepci a nakonec i konstrukci měl největší politický proces s katolicky orientovanými spisovateli a s příznivci literárního ruralismu. Motivem procesů zřejmě byla snaha uspořádat proces s představiteli kultury, dále jeho využití v tažení proti Vatikánu a proti nepřátelům kolektivizace v zemědělství. V konstrukci Státní bezpečnosti byla vůdčí organizací Kostohryzova skupina, na Moravě byl do čela postaven Václav Prokůpek.

Tyto dva politické procesy proběhly v polovině roku 1952. Mezi dvaceti třemi intelektuály odsouzenými k dlouholetým trestům vězení byli vědci a spisovatelé Jan Zahradníček, Josef Kostohryz, Zdeněk Kalista, Václav Renč, Zdeněk Rotrekl, Bedřich Fučík a další. Výstava se věnuje třem pocházejícím z okolí Jičína. Jsou to významní spisovatelé – ruralisté, přátelé od školních let: Václav Prokůpek, Josef Knap a František Křelina.

Odsouzení byli nuceni v původním řízení podepisovat svou uměle vytvořenou trestnou činnost formulovanou vyšetřovateli, kteří je nutili k podpisu fyzickým násilím a obrovským psychickým nátlakem.

Žalobu Státnímu soudu v Praze pro patnáct obviněných podal 17. června 1952 státní prokurátor Jiří Ziegler. V úvodu společného spisu obžaloby se hovoří o „páté koloně“, kterou si uvnitř české kultury vytvořil „Vatikán jako úhlavní nepřítel českého národa“, aby v době, „kdy změněné historické podmínky již nedovolovaly jeho agentům českou kulturu ničit a české knihy pálit“, mohl kromě jiných zločinů jako bylo vytváření „ultramontánně a měšťácky orientované pakultury“ atd., také „především otravovat duši pracujících zejména na venkově“. Jejich osobní odsouzení se tedy týkalo nejen jejich osobní svobody, ale i jejich tvorby, kriminalizován byl dokonce i literární směr ruralismus. Terminologie rozsudku je typická pro všechny vykonstruované procesy 50. let 20. století. V úvodu odůvodnění rozsudku se obšírně mluví o nenávisti západního imperialismu, tj. USA k socialismu, a o tzv. „Zelené internacionále“, tj. mezinárodním sdružení agrárních stran.

Josef Knap vyšel z bran vezení jako první, ze zdravotních důvodů byl propuštěn v roce 1955. František Křelina byl amnestován v roce 1960. Václav Prokůpek vedl marný zápas, aby se amnestie vztahovala i na jeho odsouzení, nebo aby byl propuštěn alespoň po odpykání poloviny trestu. Podmínečně byl propuštěn až v roce 1964. Většina obviněných se v roce 1965 rozhodla podat žádost o obnovení procesu.

Na základě archiválií z Literárního archivu Památníku národního písemnictví, Archivu bezpečnostních složek a Národního archivu v Praze jsou představeny tři osobnosti od doby jejich zatčení. Vyřazení všech literárních děl těchto autorů z knihoven

stíhaly výpovědi, vracení rukopisů, výměry o vystěhování. Materiály se vracely i k situacím rodin, které se potýkaly s opovržením celou společností a s povšechnou diskriminací, s níž se setkávaly na každém kroku. Nedílnou součástí života opuštěných členů těchto rodin byly nesčetné žádosti o milost pro své manžele a otce, a zároveň i jejich nespočetná zamítnutí, především u Václava Prokůpka, protože byl postaven do čela nikdy neexistující skupiny, která měla vyvíjet nepřátelskou činnost proti socialistickému smýšlení obyvatelstva.

Výstava proběhne ve výstavní chodbě jičínského muzea od 28. 4. do 4. 6. 2017.

Razítko útvaru nápravných zařízení.

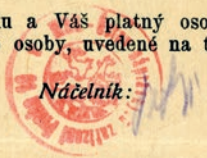
Č. zákl. 25074 Dne 30. července 1954.

Jméno Knap Josef

Povolenka k návštěvě

Povoluji Vám a Janě a Pavlovi Knapovi/děti/
MUDr. Frant. Knapová/sestra/ a nikomu jinému!
na den 8. srpna 1954 v době mezi 8. hod. a 11. hod.
~~nebo na příští den v téže době~~ návštěvu odsouzeného shora uvedeného v Věznici č. 2 - Praha.

Při návštěvě předložte tuto povolenku a Vaš platný osobní příkaz. Návštěvu mohou vykonat pouze osoby, uvedené na této povolenke.

Náčelník:

Návštěvu provedl

dne

od do hod.

(podpis)

U P O Z O R N Ě N Í !

Návštěvy se zpravidla povolují jen nejbližším příbuzným.
O povolení návštěvy žádejte *včas písemně*. V žádosti uveďte čís. zákl., vyznačené shora, jméno odsouzeného a přesnou adresu svoji a příp. ostatních osob, příbuzenský poměr a státní příslušnost všech. Přiložte a připevněte známku na dopis, kterým Vám odpovíme. Nepřikládejte však větší počet známek, peníze ani obálku.
Návštěvník smí rozmlouvat jen o věcech, o kterých to připustí příslušník SNB, jenž je při návštěvě přítomen. Při přestupku bude návštěva přerušena a další návštěvy mohou být na určitou dobu zakázány.

POZNÁMKA. Návštěvní lístek se po sepnutí odesílá bez obálky. Použijte se známky, která byla přiložena k žádosti.

SRL č. 135. Povolenka k návštěvě (česká). 60-53 Tisk. UNZ Praha.

Start Ceny Prachovských skal v roce 1952. Se startovním číslem 73 O. Bartoš, 72 L. Markvart, zcela vpravo závodník V. Diviš se startovním číslem 80. Foto Zd. Musil, 17. 8. 1952. Sbíрка RMaG v Jičíně.

VÝSTAVA Čas rychlých kol a vůně benzínu – Cena Prachovských skal

Jičínsko dalo motoristickému sportu mnohé naše přední jezdce, kteří mají k tomuto kraji bezprostřední vztah buď jako rodáci, jiní pak proto, že na tratích jičínského okruhu nacházeli své první závodnické zkušenosti.

První silniční závody motocyklů na Jičínsku můžeme datovat již do roku 1949, kdy se jel I. ročník závodu Kolem Jičínské brány. Tehdy se závodilo na okruhu dlouhém 2 500 m, který vedl přímo ulicemi města.

Dnes již legendární silniční závod motocyklů a automobilů, který se jel na novém okruhu vedoucím Prachovskými skalami a na okraji Jinolických rybníků, a který známe pod názvem Cena Prachovských skal (CPS), oslaví v letošním roce 65 let od prvního startu. První ročník se uskutečnil ve dnech 16. a 17. srpna 1952 a byl vypsán jako volný závod motocyklů a automobilů a účastníci se ho přední českoslovenští jezdci. Na rok 1952 připadlo také výročí 650 let od založení města Jičina a Cena Prachovských skal se při těchto oslavách řadila k nejpopulárnějším ze všech akcí. Na trať tehdy vyjelo 69 motocyklů a 24 automobilů.

V roce 1956 prošel závod mnoha zásadními změnami. Za jednu z největších lze určitě považovat, že od tohoto roku se CPS

jezdila jako závod mezinárodní a na start se postavili závodníci např. z Austrálie, Švýcarska, NSR ad. Další změnou pak bylo, že na trati závodili pouze jezdci na motocyklech (automobily byly vráceny na okruh až v roce 1962).

Nejlepší konkurence závodníků se setkala na V. ročníku závodu, který se jel v roce 1961. Mezi přihlášenými závodníky zazářila taková jména jako Tom Phillis (Austrálie), Jim Redman (Rhodesie), Jack Findlay (Austrálie) ad., a tehdy se nezapomenutelným zážitkem stal určitě souboj našeho závodníka Stanislava Maliny na stroji ČZ s australským závodníkem T. Phillisem, který jel na motocyklu Honda. A právě japonské závodní motocykly Honda měly v tomto roce v Jičíně svoji střeoevropskou premiéru.

Závod na prachovském okruhu se jezdil až do roku 1976, v roce 1977 se neuskutečnil a poslední dva ročníky proběhly na nově nalezené trati u Robous, jejíž jedno kolo měřilo 3 200 metrů.

Po dlouhých 33 letech se podařilo závodní motocykly do Jičina vrátit. V roce 2013 se jel závod pod názvem Cena města Jičina: Memorál Jiřího Košťře (od roku 2015 pod názvem Cena města Jičina).

NOVÉ PUBLIKACE

Jiří Waldhauser
Archeologie kraje básníků.
Archeologie Sobotecka v Českém ráji

ARCHEOLOGIE KRAJE BÁSNÍKŮ
Archeologie Sobotecka v Českém ráji

Jiří Waldhauser

Autorem nové publikace s poetickým názvem Archeologie kraje básníků. Archeologie Sobotecka v Českém ráji je PhDr. Jiří Waldhauser, CSc., pocházející „po předcích z matčiny strany z Horního Bousova“. Přední odborník na dobu laténskou se zde věnuje kraji, ve kterém je z pohledu archeologie stále co objevovat.

Publikace má spíše popularizační charakter, je psána neformálním slohem a snaží se uvedené nálezy čtenáři přiblížit líčením okolností nálezů. Základem práce je soupis pravěkých, středověkých ale i novověkých nálezů ze Sobotecka. Čtenář se v něm orientuje podle názvů obcí, dále jsou nálezy řazeny vztupně podle datace od nejstarších k nejmladším.

Malý prostor je věnován rovněž dějinám archeologického bádání na Sobotecku a stručnému shrnutí charakteru archeologických nálezů. Kniha jistě dobře poslouží zájemcům o historii Sobotecka jako inspirace k výletům, ostatně nechybí zde ani navrhované trasy.

Knihu je možné zakoupit na pokladně muzea za 260 Kč.

Zinkové knoflíky – pozůstatek výstroje zemělých.

4 Hromadný hrob z lokality U hvězdárny v Jičíně

Jičínská hvězdárna ležící při západním okraji města se stala v poslední době pozoruhodnou lokalitou díky nálezu velkého množství lidských kosterních pozůstatků. K nevhodnému nálezu došlo vloni na sklonku listopadu.

Tedy, jen sedm metrů JV od budovy hvězdárny – dnes Centra přírodních věd – hloubil bagr výkop pro filtr nového septiku. Překvapení stavbaři nejprve překvapeně hleděli na lžici bagru plnou lidských kostí a hned jak tento podivný náklad vysypali zpět do výkopu, kontaktovali jičínské muzejní archeologické pracoviště. Poměrně malý výkop o ploše 2 čtverečních metrů se tak stal novým venkovním pracovištěm pro jičínské archeology až do poloviny prosince.

Nejprve bylo nutné uklidit a začistit místo nálezu tak, aby bylo možné vyhodnotit a dokumentovat vrstvy zemin a hrobovou jámu. Ukázalo se, že výkop porušil jen jižní kout hrobové jámy v hloubce 180 cm. O to více je překvapující fakt, že jen v této části bylo nalezeno 50–60 lidských koster.

Druhým úkolem bylo vyklizení bagrem porušených koster, které tak ztratily vzájemné

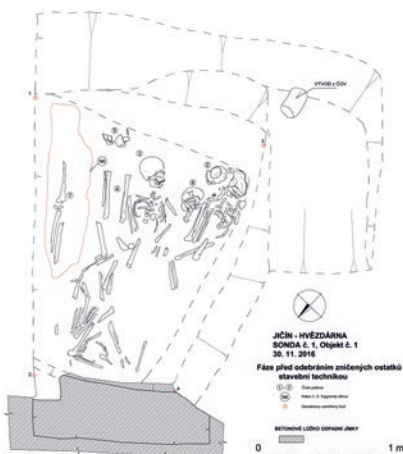
anatomické vazby a zajištění nějakého nálezu (pozůstatku výstroje nebo osobní výbavy zemřelého), aby bylo možné získat alespoň rámcovou představu o stáří hromadného hrobu. Pomocí detektoru kovů jsme ohledali nejprve vybagrovanou zeminu, která ležela na hromadě vedle. Kromě běžného novodobého stavebního odpadu jsme našli také nábojnici Mauser. Vzhledem k faktu, že budova hvězdárny v minulosti sloužila jako muniční skladiště a v majetku Ministerstva národní obrany byla až do 60. let, nebyl tento nález příliš určující. Pro úplnost dodávám, že v 19. století byl tento objekt prachárnou (Pulverthurm, na mapě stabilního katastru z roku 1842).

Skutečně určujícími nálezy byly až knoflíky postupně nalézané mezi kostmi. Celkově bylo nalezeno více než 60 kusů zinkových knoflíků s očkem ve třech velikostech (17 mm, 18 mm a 23 mm). Bylo zřejmé, že tři velikostní kolekce knoflíků odpovídají novověké předpisové výrobě typické pro armádu. Dalším nálezem byla železná přezka, mosazný knoflík a bronzová svátostka, tj. přívěsek s církevní symbolikou. Vyhodnocení svátostky bude možné až

po dokončení konzervačních prací, reliéf totiž překrývaly korozivní vrstvy.

Dalším úkolem bylo postupné odkrývání neporušených koster a jejich dokumentace. K této práci bylo nutné přivolat specialistu – antropologa. Přivolaný specialista Pavel Kubálek konstatoval, že bylo zjištěno 36 lidských jedinců, jejichž kostry byly in situ, tzn. na původním místě. Kostí porušené bagrem patří odhadem dalším až 25 jedincům. Přesnější údaje budeme znát až po dokončení náročného laboratorního zpracování a vyhodnocení. V terénu bylo možné provést jen některá orientační určení, která ukázala, že kromě velmi mladých mužů (teenagerů) zde byla uložena také minimálně jedna starší žena a novorozenec. Těla byla ukládána v natažené poloze, většinou na záda, s orientací přibližně J–S (nohy–hlava). Někteří jedinci byli i křížem, jeden byl ke hrobu přivlečen a uložen na dřevěné fošně.

Na základě spolupráce a konzultací s odborníkem v oblasti novověkého válečného pohřbívání Matoušem Holasem lze konstatovat následující pracovní verzi. Nález většího množství typizovaných zinkových knoflíků odpovídá armádní předpisové výrobě. Nelze je ale spojit s obdobím prusko-rakouské války v roce 1866, které by vzhledem k této lokalitě bylo nejpravděpodobnější. Pouze jediný mosazný knoflík s analogií pro 19. století ukazuje na pruskou provenienci. Zcela zde ale chybí další předměty typické pro vojenskou výstroj a výzbroj (munice, větší množství přezek, podkůvky, kování pochev chladných zbraní apod.). Nejde tedy o pohřeb mrtvých bezprostředně po násilném střetu, ale spíše o hromadný pohřeb „lazaretní“, kdy byla těla svlečena a uložena do hrobu pouze s hodně poničenými částmi výstroje. Tomu by odpovídal velmi nízký počet nalezených knoflíků. Tento osud mohl potkat třeba transport zajatců. Více odpovědí nabídneme, až budeme znát přesněji pohlaví a věkovou strukturu zemřelých.

Zákres nálezné situace před odebráním zbytků zničených stavební technikou.

Nálezná situace první vrstvy koster po odklizení kostí porušených stavební technikou.

ZE SBÍREK MUZEA Pianino firmy Rous Jičín

Darem paní Ing. Kataríny Kalvodové, učitelky hry na klavír v ZUŠ Jičín, získalo jičínské muzeum významný přírůstek do souboru hudebních nástrojů. O to významnější, že se jedná o pianino vyrobené ve své době věhlasnou jičínskou Továrnou pian a pianin Františka Rouse.

Jičínská Továrna pian a pianin Františka Rouse měla v hudebním světě skvělý zvuk. Svědčí o tom jednak skutečnost, že za dobu svého trvání, od roku 1907 do 60. let 20. stol., vyrobila firma 13 000 pianin a krátkých klavírů, a také to, že získala uznání a úspěch jak doma, tak mimo Českou republiku, v bývalé Jugoslávii, Holandsku i zámořských zemích. Historie této firmy i jejího zakladatele je velmi bohatá, provázená mnoha úspěchy, ale i zvraty a novými začátky.

Původním majitelem nového muzejního přírůstku byla rodina Vitáčkova z Jičína, která nástroj darovala pro projekt „Piana na ulici“ právě paní Kataríně Kalvodové. Pianino bylo umístěno na muzejním nádvoří, a díky tomu pracovníci muzea zjistili, že se jedná právě o nástroj vyrobený v dílně Františka Rouse a došlo k vyjednání předání nástroje do muzejních sbírek.

Pianino s ořechovou dýhou, lakované na vysoký lesk, svými zaoblenými tvary odpovídá tvarosloví z doby 2. pol. 40.–60. let 20. století. Reprezentuje tedy poslední, poválečné období výroby, kdy firma prodělala značný pokles výroby, vyvlastnění budovy a nucený přesun na Husovu třídu do č. p. 50, kde zůstala zachována již jen opravná a výroba minipianin. Svými rozměry (121 cm výšky, 143,5 cm šířky a 61 cm hloubky) patří k menším pianinům. Nástroj je v dobrém stavu, jeho mechanismus je plně funkční včetně dvou pedálů, jen zadní ozvučná deska je prasklá. Drobné opravy však budou nutné.

V muzejních sbírkách se nachází i další piano vyrobené v meziválečném období. Oba exponáty nesou označení firmy Rous na spodní straně víka klaviatury.

Hana Macháčková

OSOBNOST František Rous, světoznámý výrobce pian a pianin z Jičína

František Rous se narodil v roce 1880 jako nejmladší ze sedmi dětí v chudé rodině v osadě Zaječiny u Kunvaldu (okres Ústí nad Orlicí). Ve čtrnácti letech odešel ke své nejstarší sestře do Jablonce nad Nisou, kde se během čtyř let vyučil truhlářem. Později zakotvil jako dělník v Ducháčkově továrně na piana v Turnově. V roce 1903 se oženil a osamostatnil. S ženou Annou měl čtyři dcery.

Pod vlivem konkurence přesídlil František Rous v roce 1907 z Turnova do Jičína a založil zde firmu na výrobu pianin. První působiště měl na Husově třídě proti sokolovně. V roce 1914 firma sídlila v Jungmannově ulici č. p. 34, vedle Knotkovy vily. První světová válka však výrobu přerušila a František Rous narukoval.

Do Jičína se vrátil až roku 1920 jako ruský legionář. V jeho předválečné dílně mezitím vznikla Holanova marmeládovna. S výrobou pian však Rous začal znovu zcela od začátku, pouze s jedním dělníkem a opět bez prostředků. Výroba se i přesto velmi rychle rozběhla, nejprve v Šafaříkově ulici, poté v č. p. 176 v Havlíčkově ulici.

Nepřízeň osudu zasáhla v roce 1928 v podobě velkého požáru, který poškodil prostornou dílnu. Františka Rouse to však neodradilo a spolu s manželkou Annou zakoupili pozemek „U Kamene“ při cestě na Robousy, kde vystavěli dvoupatrovou továrnu, skladiště, garáže a tři dvojdomky pro své přední dělníky. Později tu František Rous postavil i vlastní vilu.

Ve třicátých letech zde pracovalo kolem 80 dělníků a za dobu svého trvání vyrobila firma 13 000 pianin a krátkých klavírů, které získaly mezinárodní věhlas (bývalá Jugoslávie, Holandsko,

zámořské země). Mechaniku k nástrojům odebíral Rous od firmy Renner ze Stuttgartu, kvalitní dřevo si však jezdil vybírat sám na Podkarpatskou Rus. Vyřizoval také základní obchodní záležitosti. Vytvořil síť obchodních zastoupení v Praze, Brně, Zlíně, ale i v Bratislavě, Košicích a Užhorodě.

Po roce 1945 výroba poklesla, poklesl také počet zaměstnanců a díky tomu Rousovu továrnu nepostihlo znárodnění po únoru 1948. V roce 1950 měl tehdy již sedmdesátiletý Rous v přízemí továrny společně se čtyřmi dělníky opravnu pian. Téhož roku však přišel další zásah osudu v podobě vyvlastnění budovy a dílna byla přemístěna na Husovu třídu č. p. 50, kde zůstala zachována výroba minipianin. Pro údajné hospodářské delikty byl v roce 1960 již osmdesátiletý Rous odsouzen ke ztrátě majetku a k osmi měsícům vězení v Leopoldově.

František Rous zemřel 7. 9. 1972 ve věku 92 let.

Hana Macháčková

FRANT. ROUS,

továrna pian
V JIČÍNĚ.

Půjčka

Výměna

Opravy.

STALO SE PŘED 100 LETY jaro 1917

V roce 1917 vyšlo pouze 13 čísel Jičín-
ských novin, jediného místního periodika,
které vycházelo během 1. světové války. •
31. března uspořádal Spolek turistů v Jičíně
přednášku Dr. Karla Absolona, kustoda Mo-
ravského muzea v Brně „O podzemí Krasu
moravského, o dobývání Macochy.“ • O Ve-
likonocích zahrál jičínskému publiku dra-
matický odbor Novoměstské Besedy dvě
původní české hry – Legrovo drama Slepý
a Horkého Srážku vlaků. Režie obou se
úspěšně opět ujal František Filip. Hrál se
tentokrát ve prospěch polévek pro místní
chudou školní mládež. • Vyhláška měst-
ského úřadu v Jičíně ze 14. dubna oznámila
jičínským obyvatelům, že ministerským
nařízením bude i v roce 1917 zaveden letní
čas, a to od pondělí 16. dubna do pondělí
17. září. • 20. dubna se v Jičíně uskutečnil
koncert České filharmonie. Hrál se Sme-
tanova Má vlast. „Sál sokolovny byl přímo
preplněn obecnstvem.“ • 4. května ko-
lem půl 11 dopoledne mohli obyvatelé
Jičína spatřit vzducholod' Zeppelin, plu-
jící od Prahy k Litoměřicím. „Tento se zá-
jmem sledován byl zástupy lidu po ulicích
zdejšího města, až do úplného zmizení.“
• V květnu byla vypálena již VI. Rakouská

Jičín – Nové město (Sbírka RMaG v Jičíně)

válečná půjčka. • V okrese Jičín bylo jed-
nou z mnoha podobných vyhlášek upra-
veno zásobování obyvatelstva máslem.
Byla zřízena máselná sběrna a jednotlivým
majitelům dojných krav byla ustanovena pří-
měřená dávka másla, kterou byli povinni
odvádět přímo k tomu ustanoveným ná-
kupčím, vždy pro několik obcí společným.
• Na začátku května z Jičína odešel maďar-
sko-rumunský pluk č. 43 a byl vystřídán
jaroslavským polsko-rusínským plukem
č. 90. Jičínský pluk č. 74 byl umístěn v Ko-
dani a 11. zeměbrancecký pluk v Šoproni.

• Jičínský Sokol od 11. června uspořádal
pro ženy Dámský kurz pro malování na lát-
kách pod vedením profesora A. Martínka.
• 4 a půl letý chlapec, syn listonoše Fran-
tiška Jakubce byl ve středu 13. června při
hře pod topolem zabit úderem blesku. •
24. června byla v domě opatrovny zahá-
jena výstava moderních obrazů a plastik
českých umělců.

Gabriela Brokešová

Edukační programy

Regionální muzeum a galerie v Jičíně na-
bízí mimo klasické prohlídky také edukační
programy k aktuálním výstavám určené pro
základní a mateřské školy. Svého dopro-
vodného programu se tak dočkaly výstavy
„Zlatá éra českého filmového plakátu“, „Láska
k rodné zemi: J. V. Scheybal – malíř, kreslíř,
dokumentátor a sběratel“, „Břetislav Kužel –
malíř rodné země“ a „Petr Heber – Tvorba z let
1964–2016“.

Program k výstavě „Zlatá éra českého fil-
mového plakátu“ přiblížil žákům český
filmový plakát jako fenomén doby.
Výstava ze sbírky Jaroslava Mužička,
která probíhala od 19. listopadu 2016
do 15. ledna 2017 ve výstavní chodbě
muzea, představila plakáty z 60. až 80. let
minulého století od významných dobo-
vých umělců, ale také filmové fotosky,
dobové promítačky a podpisy známých
osobností filmového světa. Program pro
školy byl koncipován do dvou okruhů –
teoretického a praktického. Žáci byli roz-
děleni do dvou skupinek, které se vždy
v polovině vystřídaly. V teoretické části se
žáci seznámili s expozicí a v praktické měli
možnost vytvořit si koláž jako uměleckou
interpretaci zvoleného filmu a vzniklé dílo
doprovodit vlastní prezentací. Tři nejo-
riginálnější filmové koláže byly oceněny
volnou vstupenkou do Biografu Český Ráj
a prohlídkou filmové kabiny.

Jedna z oceněných koláží z filmových plakátů.

Program k vánoční výstavě „Láska k rodné
zemi: J. V. Scheybal – malíř, kreslíř, doku-
mentátor a sběratel“, která probíhala v ga-
lerii od 2. prosince 2016 do 22. ledna 2017,
přiblížil žákům život a tvorbu tohoto vše-
stranného znalce lidové kultury. V rámci
výstavy byly uspořádány také vánoční
dílny pro školy i veřejnost s tématem pod-
malba na sklo dle tradičních lidových mo-
tivů, které se setkaly s velkým ohlasem.

Nový rok svojí prodejní výstavou zahájil
jičínský rodák Břetislav Kužel. Na výstavě
„Břetislav Kužel – malíř rodné země“, která
probíhala od 20. ledna do 5. března 2017
ve výstavní chodbě muzea, mohli žáci
obdivovat autorovu tvorbu z posledních
let, a to převážně olejomalby s motivy zá-
tiší, figur a architektury nejen z Jičína.
Komentovaná prohlídka byla zakončena
v muzejní herně, kde si kromě hrátek děti
vyplnily pracovní list s originální omalo-
vankou přímo od malíře.

V galerii odstartovalo novou výstavní se-
zónu dílo známého jičínského výtvarníka
Petra Hebera, které si návštěvníci mohli pro-
hlédnout od 2. února do 12. března 2017.
V rámci komentované prohlídky výstavy
„Petr Heber – Tvorba z let 1964–2016“ se
žáci seznámili s autorovými unikátními ob-
jekty, které svým osobitým stylem vytváří
ze starých a vysloužilých předmětů, nejčás-
těji z kovu, dřeva a kamene. Po prohlídce
expozice si žáci ve skupinkách vyzkoušeli
návrh podobně originálního artefaktu.

Zmíněných edukačních programů se cel-
kem zúčastnilo 1 200 dětí z jičínských zá-
kladních a mateřských škol.

Lucie Stránská

Hostinec a kavárna Marie Píchové č. p. 117 v ulici Pod Koželuhy, 1910, foto A. Brožek.

Nevěstinec č. p. 167 na Vrchách, foto A. Brožek.

STARÉ JIČÍNSKÉ DOMY K historii jičínských nevěstinců

Svou tradici měly v Jičíně vedle řady restaurací, kaváren, šenkovních domů, naléváren a prodejen nápojů i hostince, ve kterých byly drženy nevěstky.

Vojenská posádka nepochybně přispěla k jejich významnému rozvoji. Dne 11. listopadu 1879 vydala městská rada Pravidla prostituce, která měla 34 paragrafů a usměrňovala čilý rozvoj těchto hostinců. Paragraf číslo 1 konstatoval, že „prostituce ve větším městě jest sice nutnou, však musí se obmezovati...“ Paragraf číslo 24 ukládal všem nevěstkám „za povinnost každého mužského bez rozdílu, dříve než jej na sebe pustí, důkladně prohlédnouti a se přesvědčiti, zda-li týž nejen není opilý, nýbrž i úplně zdravý. Teprv, když se o střízlivosti a zdraví mužského přesvědčila, smí s ním tělesně obcovati.“ Největší část paragrafů se zabývala zdravotními nařízeními, čistotou a hygienou.

Vedle oficiálních podniků byla velmi kontrolována ženská obsluha i v jiných hostincích. Roku 1897 bylo například evidováno dvanáct majitelů hostinců a hoteliérů, kteří zaměstnávali ženskou posluhu, tj. pokojské a číšnice.

Nevěstince Josefa Špacíra a Františka Píchy se nejprve nalézaly v č. p. 107 a 108 na Novém Městě, odkud byly podle nařízení c. k. okresního hejtmanství z 2. 5. 1892 odstraněny a přemístěny do ulice Pod Koželuhy, kde se kromě těchto zmíněných nacházel i nevěstinec Antonína Soumara.

Městský úřad se pokusil o omezení prostituce na základě stížnosti novoměstských občanů z 3. 8. 1896, kteří si stěžovali, „že místnosti ony jsou všechny tři (Josef Špacír, č. p. 191, František Pícha, č. p. 117, Antonín Soumar, č. p. 139) vedle sebe tak, že z nich celá ulice sestává, po které již od dávných dob chodily a vždy chodí na procházku

dítky školní a ty necudné řeči a jednání se ženštinami prostituovanými očitě vidí...“ Dopis dále poukazoval na to, že jsou lidé vyrušováni ve dne i v noci, nájmy domů v této části města výrazně klesly a že v těchto místech je mj. pěstován hazardní karban. Městský úřad v Jičíně nejprve konstatoval, že této stížnosti nelze vyhovět, protože se zmíněné hostince nacházely již na nejdlehlším místě města. Nakonec byly ale požadavky novoměstských občanů přece jen vyslyšeny. Městská rada totiž rozhodla, že se postará o odstranění jičínských nevěstinců z města. Dne 20. 4. 1897 nařídil městský úřad vypovědět nevěstky ze všech hostinských místností. Ještě několikrát se městská rada pokoušela prostituci omezit, ale s nepříliš velkým úspěchem.

Po dočasném zavření novoměstských nevěstinců v roce 1910 se velmi rychle rozvíjela tajná prostituce, což se také projeвило ve zvýšení počtu onemocnění venerickými chorobami. Popud k novému otevření nevěstinců přišel od vojenských lékařů.

Městská rada nakonec rozhodla, aby byly nevěstince přemístěny na okraj města zvaný Vrch. Zde roku 1913 zakoupila pozemky Marie Píchová, Kateřina Píchová a Kateřina Soumarová a zbudovaly tu své živnosti. Po první světové válce byly postupně veřejné domy likvidovány. Roku 1922 provozovaly tuto živnost ještě Kateřina Foltová, roz. Píchová, Marie Píchová a Kateřina Soumarová. O rok později byly „veškeré nevěstince v Jičíně dosud trpěné bez průtahů zrušeny a jich další provoz majitelům písemně zakázán“. V letech 1922–1923 žádaly ještě Marie Píchová a Kateřina Soumarová povolení prodeje sodové vody a v souvislosti s tím i povolení číšnic. Jejich žádost byla ale jednoznačně zamítnuta.

Hana Fajstauerová

KRÁTCE Z MUZEA

Na začátku ledna jsme v zázemí muzea dokončili rekonstrukci naší kuchyňky, která slouží výhradně zaměstnancům.

V lednu se uskutečnila další přípravná schůzka výboru, který zajišťuje pořádání dubnové konference věnované Václavu Chaloupeckému. Konference se bude konat 21. a 22. dubna 2017 v Jičíně.

V únoru se o jičínském muzeu psalo v mnoha celostátních médiích. Důvodem byla netradiční guerillová kampaň související s nově vydanou publikací Jiřího Waldhausera o archeologii Sobotce. Ředitel muzea Michal Babík o celé kampani pohovoří na semináři v Národním muzeu na začátku dubna.

Archeolog Mgr. Radek Novák se zúčastnil 13. Konference Environmentální Archeologie v Nitře, která se konala 6. a 7. února 2017.

Přírodovědkyně Mgr. Petra Zíková již tradičně pomáhala na přelomu března a dubna stovkám obojživelníků na jejich nebezpečných cestách přes silnici k rybníkům, kde kladou vajíčka.

V polovině února muzeum vydalo výroční zprávu o své činnosti za rok 2016. Je dostupná každému zájemci na webových stránkách organizace.

Žáci druhé třídy ze ZŠ Husova přebrali v muzeu za přítomnosti Albrechta z Valdštejna pololetní vysvědčení.

Kolegové se vydali na Slovensko pro výstavu o drátenicích. Svezli jsme ji vlastními silami.

Nastoupil Bc. Martin Vávra, Jana Kořínková odešla plnit mateřské povinnosti.

Jičínské muzeum navštívil 23. března rada pro politické a ekonomické záležitosti Velvyslanectví USA pan James Merz. Během jeho dvouhodinové návštěvy mu ředitel muzea Michal Babík představil práci muzea a také stálou expozici. Zajímal se o plány muzea, návštěvnost i ekonomické fungování instituce. Pan James Merz si v rámci expozice nadšeně vyzkoušel postavit jičínské náměstí a vyzkoušel si i loutkové divadlo. Návštěva byla součástí jeho pravidelných cest do regionů v České republice.

VÝSTAVY

duben– červen 2017

GALERIE

Jindřich Štreit – výběr z tvorby (fotografie)
(17. 3. – 23. 4. 2017)

Můj život s trabantem
(5. 5. – 17. 9. 2017)

VÝSTAVNÍ CHODBA

Osudy 50. let – Proces se „Zelenou internacionálou“
(28. 4. – 4. 6. 2017)

Čas rychlých kol a vůně benzínu – Cena Prachovských skal
(9. 6. – 1. 10. 2017)

VELIKONOČNÍ DÍLNY

Na téma drátování
(7. 4. 2017 od 15 a 17 hod.,
8. 4. 2017 od 10, 13 a 15 hod.)

Změna akcí vyhrazena.

UDÁLOSTI V OBRAZECH

Návštěva pana Jamese Merze, rady pro politické a ekonomické záležitosti Velvyslanectví USA v našem muzeu.

Komentovaná prohlídka muzea s účastníky Univerzity třetího věku.

Komentovaná prohlídka města Jičína 19. 1. 2017.

Předávání pololetního vysvědčení Valdštejnem v jičínském muzeu.

Přednáška Alžběty Kulíškové: Scheybalovi. Z jablonecké fary do turnovského muzea.

HURÁ, MUZEUM! Čtvrtletník Regionálního muzea a galerie v Jičíně 2|2017

Registrováno MK ČR pod číslem E 21762

Vydává: Regionální muzeum a galerie v Jičíně, Valdštejnovo náměstí 1, 506 01 Jičín

Tel.: +420 493 532 204, e-mail: muzeumhry@muzeumhry.cz, www.muzeumhry.cz

Otevírací doba muzea a galerie: duben–červen út–ne 9–17 hod., pondělí zavřeno

Redakce: Gabriela Brokešová

Fotografie: Sběrka RMaG, mojejicinsko.cz (Ondřej Březovský)

Grafická úprava: Jakub Novotný, jn@cr8.cz

Tisk: Tiskárna Irbis, Liberec, uzávěrka čísla: 12. 4. 2017

Toto číslo by nevzniklo nebýt podpory města Jičína.

